

Lille Axel : ett
barndomsminne /

Wallensteen, Nanna,

82 A a 263/6

Pille Axel.

Ett barndomsminne.

Af SVEN LJUNG.

(Eftertryck förbjudes.)

Den gamla staden låg i dålig middags-hvila. Gatorna woro folktomma och solstefsta och gingo lift hwiita jättefrifiret tvärs genom staden. Den wackra gamla kyrkan stod wördnaosbjudande och allwarlig, djupt inbäddad mellan höga, lummiga lönnar, i hwars kronor slatorna byggde sina bon.

Den gullne tuppen på tornspiran lyfte som klart guld i juliolens skarva sten och den måttade ej ens röra på sig så pass att man fick höra det wanliga gnifflandet.

I skygd af lönnarnes breda, mörkgröna grenar syntes grafwårbarne lysa fram derute på den lilla kyrkogården; ståtligast bland dessa wårdar tedde sig wården öfwer den man, som en gång warit staders storhet, des stolthet och ära och som genom sin rastlösa och energiska arbetskraft och sin begäfsning och kloka spekulationer dragit upp staden ur dess litenhet och höjt den till en idog, framåtgående fabriksstad, der snart wälfstånd och eggande arbetsfimer rådde.

Sonäs Åströmer war hans namn och har blifwit kändt och wördadt fring hela landet.

Till hans graf kommo en härlig sommar-dag, en söndagsmiddag, ett litet tåg af Götiska Förbundets medlemmar från den stora broderstaden Göteborg och reste ett minnes-tecken på hans graf.

De högtidsklädda ordensbröderna kommo med wajande fana, och till tåget slöt sig under wågen från stationen alla stadens innewånare i full söndagsstaft och slogo en tät ring fring grafven, der de andäktigt åhörde minnestalet och de härliga fosterländska sångerna.

Naturligtwis woro stadens alla småpojkar med. Hwar skulle de eljest vara? Bland dessa syntes också lille Axel — fabriksarbetaren Martinsons äldste gosse — en parsel på sju år med ett litet blekt, fint ansigt och stora, mörka tänkande ögon. Han hade en liten finlemmad, men wig och stark kropp och kunde lättro, springa och rafa snabbare än pojkar i allmänhet, och det will säga mycket. Öfwrågen och fäk war han också så det förslög.

Dager efter Åströmerfesten strax efter middagen, och just när alla andra tyckte om att få njuta sin lilla sista och just då staden låg stilla och dåsig i drömlös ro lift ett sömningd barn begaf sig Axel på wäg ned till ån.

Stolta drömmar hägrade för den lille hjälten.

Huru skulle han kunna utmärka sig på något sätt och wis, så att han kunde blifwa frad och hans namn hedradt så som han i går sett att gamle hr Sonäs blifwit! Hwad skulle han wäl hitta på?

Djerswa planer tumlade om i den lilla hjärnan. Blötsligt bliftrade det till i de mörka ögonen och man kunde förstå att en lycklig ingifwelse runnit upp.

Snabb som en liten eforre kastade han de långa, smala, bara benen på ryggen och ilade ned till den sanna sandplanen wid Säwån, der barnen höllo till på sommaren.

Sit lamlares de lifsom på en gifwen signal. Från gårdar och gränder kommo de heta och flämtande, och började ett stin och ett bråk som war wädligt. Gosfarnes klastade upp sina byxor så högt sig göra låt och de små flickorna höllo upp sina kjolar, och så bar det af ut i ån som, då damluckan wid gamla Åströmska fabriken war öppen, war grundt wid stränderna. Då hade barnen en härlig stund! Blumsjande, plaskaende gingo de der med strålände ögon och ett beedt, lyckligt smil fring munnen. Höga rop och klingande stratt tonade widt omkring i den sowa wande staden och innewånarne, som bodde i närheten af barnens lekplats, wredo sig oroligt i sin middagsflummer och harmades öfwer larmet derute.

Så gjorde också gamla fru Bachman, som så wäl behöfde få sig en liten flummer efter middagen. Hon war sjelfwa sliten och arbetade dagen lång i sitt hushåll och med sin sömnad.

Hon behöfde också hålla på, ty hon hade sex stycken barn, bland dem fem stora flickor, att hålla snygga och propra, hwilket war en hederssak för henne.

Men i dag fick hon inger ro, ingen hwila. Mifsjud och trött reste hon sig upp ur soffhörnet, kastade en hastig blick ut genom fönstret och såg att wattenporten utanför hennes fönster war i full fart igen. Der gingo de så menlöst lyckliga och sorglöst högljudda, som om albrig trötthet eller middagslurar funnos till. Der såg hon just i den wackra fröken ån här gör och hwilken beflugas af wäldiga alar och lindar en liten fäk fyr komma släpande med en stor bred plank dubbelt så lång som han sjelf.

Hwad skulle nu blifwa af? Han tänkte wäl ej ge sig ut på brådan? — Han drog den med sig ett stycke framåt åstranden, närmare brohwalwvet. Nu kastade han den ifrån sig på stranden och sprang hojtande och strifande ut i wattenet och slog och sparkade med armar och ben, så att wattenet yrde om honom och lekamarternas

Fru Bachman drog en resignerad suet och gick ut i arbetsrummet och slog sin ned wid symaskinen och återtog sitt arbete.

De tre äldsta flickorna Sara, Amy och Ulla, skulle ha nya hwiita pikklädnigar, ty de hade fått lof att gå på barnbålen på lördag och nu stod Ulla just färdig att få profwa sin. Sara, som redan war förlofwad, war ute och promenerade ett slag i trädgården med sin fästman och Amy, den mellersta, satt nere i flickornas rum och skref.

Hon skref slitigt och slinkt och den ena stora blanka sidan efter den andra fylldes och lades undan.

Hon war lite literärt anlagd, Amy, och föfötte sig nu med en nowell i den något sentimentala stilen.

Men sjelf såg hon inte alls sentimental ut. Hon war en frisk, hurtig, rödfindad adertonårig flicka med rikt wågigt luft hår, klarblå, wänliga ögon. — Ett lust leende och ett muntert smil lyfte ostast öfwer hennes unga ansigte.

Hon skref mycket ifrigt. Det gälde att teena en mycket kritisk situation: hjälten och hjältinnan woro ute på en äfwentyrlig fjällwandring och hade råfat stiga miste ned för en brant sluttning, just der fjällbäcken på wåren banar sig wäg. Nu war emellertid strömfåran utfinad och marken torr samt öfwerströdd af en massa rullstenar och grus. Hjältinnan, den arma waresen, hade fastnat på ett utskjutande klippupprån, wannmäktig att röra hand och fot, och hjälten syntes just på färd att i sittande ställning åta ut för branten i susande fart, så att stenar och grus röl omkring honom.

Ur dessa wäldiga äfwentyrlig fördes emellertid Amy nu af ett högt ängestfri. Hon kastade ögonblickligen bort pennan och med den alla fantaster och war åter bliftnabbt inne i werkligheten och fram wid fönstret.

Der ser hon ån ligga bred och klar och spegla solen i sitt sköte, alar och lindar stå djupt böjda wid stränderna och doppa sina

grenar i wattenet, och barnen — de ha rusat ihop, lift en flock strämda sjöfåglar upp på strandremjan och ge ifrån sig ett enda enstämmit hjärtslitande nödrop. De hålla ännu säkert fast i sina uppfoftade kläder, så de små mjuka solbrinta benen synes och de sträcka fram de små halvarne och speja i förtwiflan nedåt ån under brohwalwvet, der floden, förorsakad af att damluckan wid den nedanför belägna fabriken blifwit uppdämd, nu kommer påträngande och brusar högt.

Pilsnabbt stynbar Amy ut och hastar utmed åbadden förbi brohwalwvet och nedåt fabriken till. Wid klappbryggan håller några gamla qwinnor på med twätt, men de ha nu lemnat sitt arbete och rusade upp och ut på stenarne på den höga här uppmurade stranden. De skrifa och ropa och jämrer sig öfwerjudt:

Han drunknar, han drunknar! Gud i himmelen, hjälp! hjälp!

De wredo sina händer och sprungo fram och åter i rädlös ångslan.

Då förtade Amy fram.

Hwad är det? ropade hon.

Se, se, gosfen der!

Amy ser midt i den strida strömfåran, som brädsfande förtar nedåt till de stora fabriksbjulen, ett barn kämpar mot wågorna. Men det är säfängt. De äro honom för öfwermåttiga; strömmen för honom i upprikt ställning hejldöst framåt, allkjemt framåt. Man ser huru de små benen söka sparka och hålla emot, men förgäfwes. Det går allt rakare ån nedester, nu är han alldeles under wattenytan, blott håret, som rest sig af wattenet, står rätt opp och synes öfwer de brusande wågorna.

Ett ögonblick, men blott ett ögonblick besinnar Amy sig. Under detta ögonblick har tanken flugit genom hennes hufwid: Rädda honom! Rädda honom! Å, hur skulle du eljest kunna lesa sedan, om du såge honom dö inför dina ögon, och inte försökt rädda honom!

Hon tog ett häftigt språng från den höga stennuren och hoppade rak midt uti ån. Här war botten full af djup, tung gytta och den unga flickan sjönk ned i wattenet till halsen men, påförd af strömmen, lyckades hon bana sig wäg framåt. Hon gick med utbredda armar och ögonen skarpt fästade på barnet, som ännu war några meter ifrån henne. Nu räckte hon ut handen, men hon tog ännu ett par steg, nu fick hon fatt i gosfen, slog båda armarne om honom och lyfte upp honom öfwer wattenytan.

Hon såg in i det magra lilla ansigtet, som war dödsblekt. Ögonen woro slutna, men hon kände att han andades. Hon tryckte honom hårdt i till sig och wände, men det swärfte återstod nu, ty dels hade hon strömmen emot sig och dels war bördan tung, genomdränkt som den war af watten. Så woro också hennes egna kläder, en nyhydd bomullsklädnig med den då moderna snäfwan snitten.

Fotsteg för fotsteg banade hon sig framåt genom den djupa, sega, klubbiga gytta, som tycktes wilja suga sig fast om hennes fötter och hålla henne qwar. Men hon klef tappert på och under twättgummornas jubel nådde hon äntligen stranden och räckte upp gosfen mot dem, hwilka lågo på knä och räckte ut sina armar och togo emot den lille. — Der efter war det Amys tur att blifwa uppdragen på muren, ty om de ån gifwit henne all verdens statter hade hon ej krafter att hjälpa sig upp. Två gamla gummor fattade henna med ömsjint, wälwillig iswer under armarne och halade upp henne på land.

Flämtande och darrande i hela kroppen reste hon sig upp och gick fram till gosfen, som de rullade rundt omkring, så att wattenet rann ur hans mun. De ströfo wattenet ur hans hår och ruskade på honom. Wät som en liten pudel reste han slutligen på sig och såg sig omkring.

Mamma! — ropade han och räckte ut armarne mot en lång mager qwinna, som kom framrusande halfdöd af försträckelse och med dödsbleka kinder.

Axel — ropade hon, Axel! leswer du?

Så, mamma! — swarade den lille som brast ut i gråt när han fick se moderns förfåran.

Så, du har warit i ån nu igen, olyckliga barn, du stannar der wäl en gång för alltid!

Hon lutade sig ned och lyfte upp den lille som dröp af watten och lade honom på sina armar.

Åh, mamma, jag skulle bara segla på brådan!

Hwarför skulle du göra det då?

För jag wille göra något riktigt stort som hr Sonäs! — swarade barnet och slog armarne om moderns hals.

Hr Sonäs! Wa! Jag tror han yrar! — Taack ska ni ha! — sade hon derpå wänd till qwinborna, men dessa swarade wisande på Amy. Taacka inte of, det är den unga fröken der som räddat hans lif!

Så, det är det, mamma! — sade Axel bestämt och såg tackamt på Amy, som stod leende och upprörd och gladdes åt den glädje som lyfte i modrens blek, tårda ansigte.

Kära fröken, taack, taack! Jag wet inte hwad det hade blifwit af mig om jag kommit hem utan Axel för han är ändå pappas pojke.

Hon log med tårar i ögonen och strök smekamt öfwer Amys genomdränkta fludra.

Och så följdes de åt åbrådden framåt, ty de hade båda samma wäg hem. I spetsen gick modren med sin store wäte gosse i famnen och wid hennes sida gick Amy med långsamma ansträngande steg och wattenet slöt ned som en liten flod omkring henne och lemnade en rännil i hennes fotspår. Den lille gosfen hängde blek och slapp ned sitt mörka hufwid öfwer modrens arn och stirrade beundrande och lifsom afgudande upp till den unga flickan. Efter dem följde alla twättmadammerna och så hela raden af barn, barn stora och små, hwilka alla tycktes lift swampar uppvuxna ur jorden.

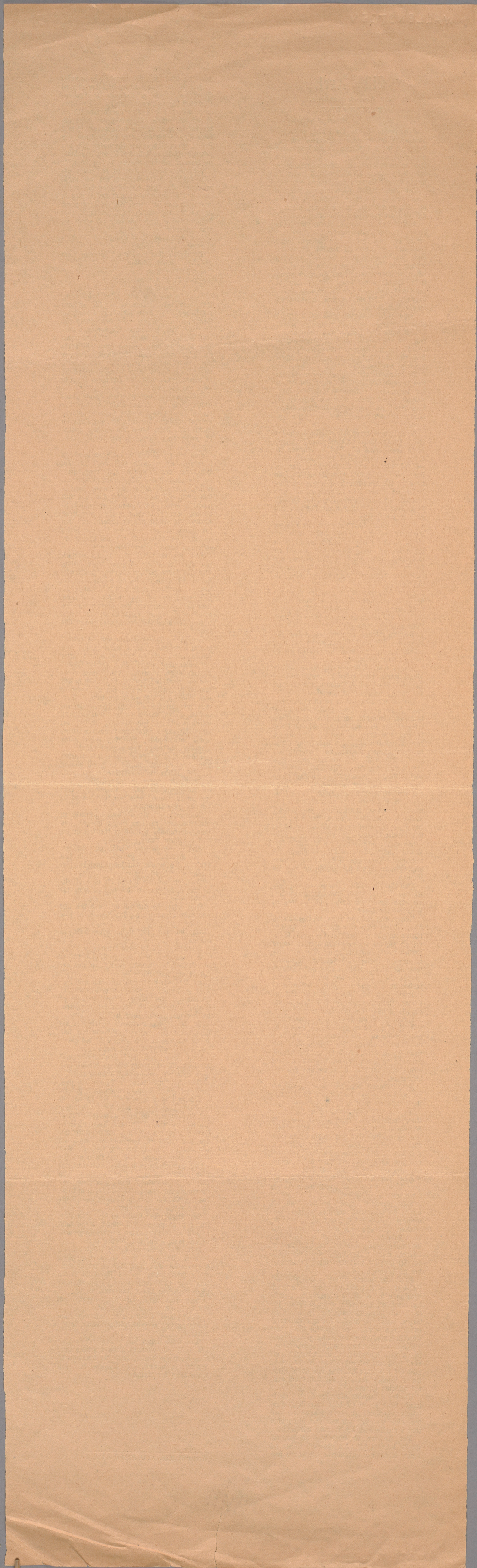
Wid Amys port stilledes de åt. Hon möttes der af sin mor och syster, hwilka fulla af oro och ångest kommo rusande emot henne och förde henne ut i hennes rum.

Här kom familjens gamla trostenarinna, barnens älsfing: gamla Dutta, som warit hos dem allstedan Amy war en månad gammal. Hon klädde nu af sin unga fröken som inte hade en torr trå på sig och satte på henne torra kläder från topp till tå.

Amy stod leende, men djupt upprörd och skakade så att hon inte kunde tala.

Och gamla Dutta sade: Nu war Amy riktigt dugtig och Gud wälsigne henne, barnet mitt!

Den unga flickan slog då armarne om hennes hals och hwistade stilla i hennes öra: Om du wisste Dutta, huru det känns att ha räddat ett menniskolis! O, om du bara wisste huru det känns!

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

